

Jaroslav Uhel - narodil sa v Palúdzke (Liptovský Mikuláš). Vysokoškolské štúdiá absolvoval v Banskej Bystrici na Pedagogickej fakulte a v Poľsku na Akadémii krásnych umení, Fakulte maliarstva vo Varšave. Od roku 1999 pôsobí ako vysokoškolský pedagóg v Banskej Bystrici, najskôr na Akadémii umení a od roku 2002 na Katedre výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela. Je členom Slovenskej výtvarnej únie a Umeleckej besedy slovenskej v Bratislave. Venuje sa maľbe, grafickému a knižnému dizajnu, ilustráciám a publicistickej činnosti. Aktívne spolupracuje v oblasti výstav detského výtvarného prejavu. Je autorom myšlienky detskej výtvarnej súťaže Zelený svet a od jej prvého ročníka v roku 1996 sa ako odborný garant a predseda poroty každoročne podieľa na jej organizácii. V rokoch 1999, 2000 a 2001 bol autorom ideového plagátu medzinárodného filmového festivalu Envirofilm. Zúčastňuje sa umeleckých sympózií a tvorivých dielní doma aj v zahraničí. Jeho tvorba bola prezentovaná doteraz na viac ako deväťdesiatich výstavách. Je zastúpený v štátnych, ale predovšetkým v súkromných zbierkach na Slovensku a v zahraničí (Anglicko, Škótsko, Nemecko, Švajčiarsko, Poľsko, USA, Rumunsko, Bulharsko, Turecko, Kanada, Rusko a Grécko). V roku 1998 mu bola udelená cena ministra kultúry Slovenskej republiky za osobný vklad do slovenskej kultúry a umenia. V roku 2000 sa stal laureátom Ceny Masarykovej akadémie umení v Prahe za umeleckú činnosť. V roku 2004 sa stal držiteľom Ceny kritiky za maľbu na medzinárodnej výstave v San Crispino v Taliansku.

roku do jubilejného desiateho ročníka a jednoznačne sa stal neodmysliteľnou súčasťou Medzinárodného festivalu filmov o životnom prostredí Envirofilm.

• Kedy, kde a pri akej príležitosti sa zrodila myšlienka súťaže Zelený svet?

Pred viac ako desiatimi rokmi prišla za mnou do Liptovského Mikuláša Oľga Lauková, vtedy námestníčka riaditeľky Slovenskej agentúry životného prostredia, ktorá mi povedala, že v Banskej Bystrici majú za sebou prvý ročník filmového festivalu Envirofilm, a že uvažujú o tom, ako ďalej posúvať jeho kvalitu, životaschopnosť, existenciu... Okrem ťažiskových podujatí, ktoré si tento festival vytvoril, akoby si „pýtal“ aj niektoré sprievodné podujatia. Navrhla mi, aby som pripravil koncepciu detskej výtvarnej súťaže tak, aby bola súčasťou tohto veľkého filmového podujatia. Súhlasil som a proces sa začal...

• Aké boli začiatky, aké pocity z prvého ročníka?

Bol to ročník plný očakávaní, ale aj

Nad kresbami detí v Zelenom svete 2002

Jaroslav Uhel: Detská tvorba a práca pedagóga je vážna vec

Krajinou výtvarníka Jaroslava Uhela je Liptov. Tam sa narodil, tam žije. Má ju v srdci. Cíti ju a precituje, vypovedá o nej farbami, tvarmi i slovom, predovšetkým však dušou. Lebo krajina, tak ako ju zobrazuje, je odrazom vzácnych momentov jeho duševných stavov.

Nech namaľuje akýkoľvek obraz, vždy v ňom možno nájsť voňavú farebnosť jeho rodného kraja, všetkého, čo pozná z detstva. Vracia sa do detstva často a s láskou. Detstvo je svet, ktorý sa vracia k nemu, a to aj prostredníctvom kresieb, ktoré mu ako porotcovi detskej výtvarnej súťaže Zelený svet už niekoľko rokov prechádzajú rukami. Zelený svet vstupuje v tomto

nádej, že dobrá vec padne na úrodnú pôdu, a že pedagógovia budú reagovať. Pedagógovia sú v takýchto situáciách veľmi dôležití, pretože oni rozhodujú, do akej súťaže sa zapoja, kde pošlú detské práce. To, čo osloví ich, sú potom schopní pretaviť aj do motivácie detí...

• Ako by ste Zelený svet zhodnotili po desiatich rokoch jeho trvania?

Som rád, že je. A bol by som smutný, ak by z akýchkoľvek dôvodov nebol!

• Utkveli vám počas tohto obdobia v pamäti nejaké zaujímavé momenty?

Desať rokov nie je žiadna maličkosť. Počas tohto

obdobia bola pre mňa najdôležitejšia kvalita, nárast počtu a kvality detských prác, prístup pedagógov, učiteľov výtvarnej výchovy k súťaži. A ešte pribúdanie techník... Zelený svet je špecifický tím, že každý rok má svoju tému... a to nie je ľahké. Pre nikoho! Ani pre nás, ani pre pedagógov a ani pre deti!

• Podľa akých kritérií porota hodnotí súťažné práce? Určite nie je jednoduché vyberať z napríklad viac ako tritisíc prác... toľko ich bolo viani.

Porota sa riadi propozíciami, ktoré Slovenská agentúra životného prostredia vydá predchádzajúci rok pred súťažou. To je zákon. Potom je tu kvalita, výtvarné videnie, tvorivosť, zvládnutie výtvarnej techniky a pochopenie témy.

• Stáva sa, že členovia poroty sa nezhodnú? Čo potom? Hlasujete?

Doposiaľ som mal možnosť v porotách Zeleného sveta spolupracovať s rozmanitými ľuďmi. Výtvarní pedagógovia, tvoriví umelci. Vždy to boli odborníci a išlo im o vec. Takže k hádkam nedošlo. Ak sa aj vyskytol problém, akýkoľvek, vždy sa našiel konsenzus. V záujme súťaže, v záujme detí!

• Každý rok, okrem toho, že ste v porote, pripravujete výstavu detských prác a zúčastňujete sa tiež odovzdávania cien, čiže ste v priamom kontakte s malými výtvarníkmi, s deťmi, s ich pedagógmi... Čo tieto stretnutia pre vás znamenajú, čo vám dávajú?

Živý kontakt sa nedá ničím simulovať. Tak je to aj v umení. Držať detský výkres v ruke, dotýkať sa ho, skúmať ho rukou, okom aj dušou, to je pocit na nezaplatenie. Ale ak toto umocňuje aj osobný kontakt s jeho tvorcom, ten pocit je omnoho znásobený. S niektorými deťmi a pedagógmi som sa na Zelenom svete stretol viackrát. S niektorými raz a nikdy viac! Ale aj tak... vždy som im všetkým nesmierne povďačný za energiu, ktorú do Banskej Bystrice so sebou prinášajú!

Jaroslav Uhel vo svojom ateliéri (foto: Leo Redlinger)

- **Objavili ste za tie roky medzi súťažiacimi výrazný talent?**

Áno, z mnohých tých prác sa dá všeličo „vyčítať“, všeličo vidieť. Ale je to iba jedna práca, jeden výkres, ktorý príde do súťaže. Nehodnotím s výhľadom do budúcnosti nikdy žiadnu tvorbu, či už je to detská alebo študentská práca, či práca dospelého profesionála, iba z jednej mnou videnej práce. V takýchto prípadoch sa hodnotí iba to, čo je práve predmetom hodnotenia.

- **Myslíte si, že súťaže ako Zelený svet majú význam?**

Isteže majú vždy svoj význam. Často zásadný! Sú príležitosťou nielen pre deti, ale aj pre pedagógov. Sú skvelým konfrontačným miestom aj príležitosťou sa stretnúť a vymeniť si odborné a praktické skúsenosti a názory na vec. Niekedy sa však takéto súťaže stávajú aj zbytočnými, a to z jedného dôvodu... akonáhle organizátori detský výtvarný prejav chápu ako imidžovku svojho podujatia, ako doplnok, ako čosi, čo „vylepšuje“ podujatie, tak sa stane z neho vata. Detská tvorba a práca výtvarného pedagóga je vážna vec. A ako k takej sa treba k nej správať a zaoberať s ňou.

- **Myslíte si, že Zelený svet by mal pokračovať ďalej?**

Vždy hovorím, že je dobre, že Zelený svet existuje. Nie je to prehnaná skromnosť, ak poviem, že možno stačí, aby Zelený svet bol aj naďalej. Aby si udržal to, čo momentálne má. Ďalších desať rokov. Ale ako každá ľudská činnosť, aj táto sa dá vylepšovať a zdokonaľovať. Chce to však porozumenie mocných, podmienky finančné aj materiálne, ale hlavne záujem. A toto chcem zdôrazniť. Nebudú nič platné peniaze, ani perfektné podmienky, ak o Zelený svet nebude na školač záujem, ak táto súťaž prestane oslovovať, podnecovať aj inšpirovať. Konkurencia je veľká.

- **Témou desiateho Zeleného sveta je Moje mesto, moja dedina, môj dom... Vy ste rodák z Palúdzky, avšak už niekoľko rokov pôsobíte v Banskej Bystrici a netajíte sa blízkym vzťahom k tomuto mestu. Ste dokonca autorom poštovej známky**

S Vandou Babjakovou (vľavo) a Katarínou Michalovou v pomte Zeleného sveta 2001

vydanej nedávno pri príležitosti 750. výročia udelenia mestských privilégií Banskej Bystrici...

Táto známka pre mňa znamená predovšetkým splatenie môjho dlhu tomuto mestu. Nenarodil som sa tu, ani som tu nevyrastal. Ale všetky významné udalosti v mojom živote sa udiali práve v Banskej Bystrici. Nie je to fráza, keď poviem, že Banskú Bystricu milujem. Táto láska mi bola najsilnejšou inšpiráciou. Hlavným motívom známky je veža Kostola nanebovzatia Panny Márie, ktorý Bystričania volajú tiež Nemecký alebo Farský kostol. Každodenne chodím okolo neho za svojimi študentmi. Ale aj ostatné motívy, či už na obálke

FDC, alebo aj na korešpondenčnom lístku sú dokumentáciou tohto mesta a môjho intímneho vzťahu k nemu. Panoráma veží Banskej Bystrice, Matejev dom, historické námestie..., to všetko nosím v sebe ako stigmú nerozdeliteľnosti. A neoddeliteľnou súčasťou môjho bytia, mojej existencie v tomto meste sa stal aj pestrofarebný detský Zelený svet.

- **Chceli by ste byť aj naďalej súčasťou tohto veľkého sveta detskej fantázie?**

Pravdaže..., ak bude o moju prácu záujem.

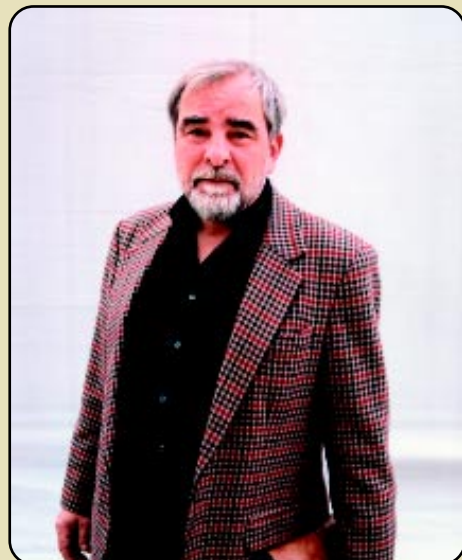
Anna Gudzo

Foto: archív SAŽP

Anketa Envirofilmu 2005

Marián Slovák: Tie deti, to je zázrak!

Do medzinárodnej poroty na minuloročnom Envirofilme popri už „ostrieľaných“ porotcoch zasadil tiež nováčikovia. Medzi nimi aj herec Marián Slovák, ktorý svoje účinkovanie vo festivalovej porote prirovnal k premiére. Výpočet postáv, ktoré vytvoril na divadelných doskách by bol určite obsiahly. Ako však priznal, dobre sa cítil aj v úlohe

porotcu Envirofilmu 2004. Keď ho organizátori festivalu s touto ponukou oslovili, neváhal. „Tematika ochrany životného prostredia mi je vlastná tak ako každému kultúrnemu človekovi. Do spektra kultúrneho človeka jednoducho patrí. Máme kultúru stravovania, gastronómie, kultúru obliekania a, samozrejme, aj kultúru správania sa voči všetkému čo je okolo nás. Snažím sa v tomto svete existovať normálnym ľudským životom. Ponuku byť členom poroty environmentálneho festivalu som preto bral ako prirodzenú záležitosť,“ povedal Marián Slovák. V programe, ktorý bol venovaný deťom a ich Zelenému svetu Marián Slovák peknými slovami podporil Nadáciu Christine Baltzer Parksovej, Američanky, ktorá práve našim, slovenským deťom, zanechala jedno úžasné poslanstvo. „Bol som nadšený, keď som sa dozvedel o manželoch Parksovcov, ochránačov úzko zviazaných s prírodou, s podmorským svetom, ktorí, ako to už na svete býva, sa pred časom zatúlali na Slovensko. A tu ich niečo prekvapilo a zasiahlo ich srdce. Naše deti, ich talent, ich vzťah k prírode, ich citovosť, láska voš. Slovensko na nich veľmi silne zapôsobilo. Až tak, že pani Parksová, ktorá, bohužiaľ, zomrela, peniaze zo svojej životnej poisťky venovala nadácii pre slovenské deti. Pre rozvoj a podporu ich výtvarného a environmentálneho čítania. Je to veľmi zaujímavý a dojemný príbeh, námet minimálne na dokumentárny film. Počas tohtoročného festivalu som sa zoznámil s pánom Parksom. Je to nielen fešný a

zaujímavý mladý muž, ale aj veľmi citlivý človek. Videl som ako vnímal, ako prežíval celé to dianie počas odovzdávania cien malým výtvarníkom. Proste, zasiahlo ho to naše Slovensko. Cez deti, cez emócie, cez kultúru, ktorá v nás je a my o nej nevieme. A ocenili ju, paradoxne, Američania, o ktorých my niekedy hovoríme, že nie sú kultúrne. Nie je to pravda. Musíme viac poznávať svet a seba a svet zase nás. Kultúry jednotlivých krajín by sa mali navzájom prelínať, ovplyvňovať. V tom dobrom. Potom zistíme, že svet by mohol byť naozaj lepší. A tie deti, to je zázrak! Aj keď tvoria pod pedagogickým vedením, je zrejme, že je to v nich. Tá fantázia, predstavivosť, ten talent. Takže ak som hovoril o kultúre, hovoril som o nej preto, lebo v našej spoločnosti na toto slovičko, alebo jeho obsah, ako keby sme zabudli. Preto som mal a mám dobrý pocit, že nás objavujú iní ľudia. My sami sa nevieme objaviť. Je to veľká škoda, lebo si myslím, že my sme veľmi talentovaný národ. Na Slovensku žije veľa talentovaných ľudí, tento festival, tie detské kresby sú toho dôkazom. Je síce dobre, že nám to hovoria, že nás na to upozorňujú ľudia „zvonka“, ale je najvyšší čas, aby sme si to hovorili a uvedomovali my sami a predovšetkým my sami aby sme podporovali talentovaných ľudí...“ S Mariánom Slovákovi sa na Envirofilme stretneme aj tento rok. Opäť zasadne do medzinárodnej filmovej poroty. Tentoraz teda už v „repríze“.

(gudz)